

Cap a una reforma de les regles fiscals europees?

- La Comissió Europea ha iniciat una avaluació del marc fiscal de la UE, amb l'objectiu de proposar canvis en les regles pressupostàries al final del 2020.
- La necessitat de reformar les regles pressupostàries respon a un cert descontentament per com s'han aplicat des de la crisi i a transformacions a les quals Europa haurà de fer front (canvi climàtic, envelliment, desigualtat i era digital).

Al febrer, la Comissió Europea va iniciar de manera oficial una avaluació del marc fiscal de la UE. A més de la necessitat (per llei) d'avaluar-les cada cinc anys, hi ha dues raons principals per revisar les regles fiscals europees actuals:¹ un cert descontentament per com s'han aplicat des de la crisi i la necessitat d'adaptar-les als nous reptes fixats per la Comissió Europea. Així, la nova Comissió pretén convertir Europa en el primer continent «climàticament neutre»,² adaptar-lo a l'era digital, reduir la desigualtat i pal·liar els efectes de l'envelliment. Aquests reptes seran difícils de superar sense inversions públiques significatives (entre altres raons, pel caràcter de bé públic d'algunes de les inversions necessàries: transport sostenible, renovació d'edificis públics perquè siguin més eficients energèticament, etc.), que, ara com ara, són poc factibles sota les regles pressupostàries presents.

La revisió del marc fiscal europeu ha començat amb una valoració de les regles per part de la Comissió, en què se n'avalua l'efectivitat en els últims anys. Després de la publicació d'aquesta avaluació, que descrivim tot seguit, la Comissió iniciarà un període de debat amb els anomenats *stakeholders* (els parlaments i els governs nacionals, els bancs centrals, els acadèmics, les autoritats fiscals, el públic, etc.), al final del qual es presentaran propostes per canviar el marc fiscal.

Què va concloure l'avaluació de la Comissió Europea?

En la seva avaluació, la Comissió va destacar les forces i les febleses del marc fiscal europeu, que ja va ser reformat el 2011 i el 2013 amb les reformes *Six Pack* i *Two Pack*.³

Segons la Comissió, les regles pressupostàries han estat efectives en la reducció de dèficits excessius. Arran de la crisi econòmica i financera, 24 Estats membres van entrar en el procediment de dèficit excessiu (establert perquè els països amb un dèficit superior al 3% del PIB el reduïssin), mentre que, el 2020, cap país té un dèficit excessiu (Espanya va sortir del procediment de dèficit excessiu al

juny del 2019). A nivell agregat, el deute públic de la zona de l'euro també s'ha reduït des de la crisi, tot i que ho ha fet a pas lent, i encara hi ha països amb nivells elevats de deute.

No obstant això, el braç preventiu de les regles, la funció de les quals és evitar polítiques fiscals que podrien comportar dèficits excessius, ha estat menys reeixit. Avui dia, una gran part dels Estats membres presenten un dèficit estructural per damunt de l'objectiu a mitjà termini. D'una banda, una de les febleses identificades per la Comissió és que la política fiscal ha estat massa procíclica a molts països, amb un augment excessiu del dèficit durant els bons temps i una consolidació fiscal massa ràpida durant la crisi. A més a més, aquesta consolidació es va fer, en gran part, per la via d'una reducció dràstica de la inversió, la qual contribueix a fomentar el creixement a mitjà termini. De l'altra, la Comissió ha admès que les regles són massa complexes i poc predictibles, ja que es basen en variables no observades (com l'*output gap* i el saldo estructural) i són molt difícils d'estimar. Finalment, la Comissió considera que les regles no tenen prou en compte l'estat de l'economia del conjunt de la zona de l'euro. Per exemple, amb els tipus d'interès del BCE en mínims històrics, les regles impedeixen un impuls fiscal precisament quan la política fiscal hauria de jugar un paper més important.

Les preguntes per a una reforma el 2020

La revisió de la Comissió posa sobre la taula diferents preguntes per a una revisió futura de les regles: com assegurar la sostenibilitat del deute públic a llarg termini i, al mateix temps, permetre l'estabilització econòmica a curt termini? Com incentivar la inversió i les reformes estructurals? Com simplificar les regles i millorar-ne la transparència? Com tenir en compte la posició del conjunt de l'economia de la zona de l'euro?

Respondre totes aquestes preguntes abans d'acabar l'any 2020 és un projecte ambiciós. En tot cas, el punt de partida és positiu: la Comissió ha identificat els principals problemes i fa les preguntes apropiades. La qüestió principal és si els Estats membres es posaran d'acord per canviar les regles de la forma adequada.

Álvaro Leandro

1. Entre les quals destaquen els límits al dèficit (el 3% del PIB) i al deute (el 60% del PIB) i el requeriment d'ajust del saldo estructural cap a un objectiu a mitjà termini.

2. Per «climàticament neutre», la Comissió es refereix a zero emissions netes de gasos amb efecte d'hivernacle.

3. Aquestes dues reformes, entre altres ajustos, van introduir la possibilitat de sancions a països que no segueixin les regles: la regla de reducció del deute públic i el procediment de desequilibris macroeconòmics.